

Theater Na de Dam
Atelier

HET VERHAAL VAN PAPPO WEISS

Thema's: Identiteit, Roma- en Sintivervolging, Uitsluiting (racisme en discriminatie)

Locatie: Enschede, Nederland

Door: Renée Buys

Dit verhaal is van Loewana, één van de jonge makers en spelers uit Enschede. Zij sprak met haar opa over de Tweede Wereldoorlog en het lot van de Sinti. De Sinti moesten geen gele sterren dragen, maar bruine driehoeken – één van de vele *merktekens die in de concentratiekampen werden gebruikt.**

LOEWANA vertelt het verhaal aan het publiek

LOEWANA

Mijn Pappo, dat betekent opa in onze taal,
vertelde mij dat Sinti anders waren dan de Joden
Ze hadden bijvoorbeeld geen gele sterren maar bruine driehoeken
Ze wisten bijvoorbeeld al heel snel dat het niet goed zat
Ze dachten bijvoorbeeld al heel snel:
wacht maar, straks zijn wij aan de beurt

Daarom is het belangrijk dat we mobiel blijven
Daarom is het belangrijk dat we blijven bewegen
Daarom is het belangrijk dat we niet teveel op één plek zijn

Bij mijn Pourou Tata, dat betekent overgrootopa in onze taal,
waren ze met zeventien man:

Twee ouders, twaalf zonen en drie dochters
Ze hadden drie woonwagens met paarden ervoor
Toen de oorlog begon zwierven ze rond in Duitsland
Ze splitsten het woonwagenkamp op
omdat een grote groep makkelijker te vinden was
Twee neefjes van mijn Pourou Tata werden bij hem
in de woonwagen ondergebracht
Toen ze teruggingen naar de standplaats van hun eigen ouders

was alles weg
Wagens weg, paarden weg, ouders weg, zussen weg, alles was weg
Ze hebben die mensen nooit meer teruggezien

Ze zijn toen met negentien man bij Gelderland de grens over
gevlucht Nederland in
Ze zijn toen met negentien man bij Circus Boltini terecht gekomen
Acht man zijn daar gaan spelen in de orkestbak

Mijn Pappo vertelde mij dat ze vroeger geen geluidsinstallaties
hadden,
dat ze vroeger live muziek speelden in de orkestbak onder het
podium
Het waren hele goede muzikanten, mijn familie, vertelde mijn Pappo,
later werden zij bekend als Tata Mirando

Muziek: ***Tata Mirando – Virâgzö Fâk*** gaat zachtjes aan

LOEWANA

Op een dag kwamen de Duitsers langs om te vragen
hoeveel voorstellingen die acht man nog moesten spelen
'Die *zigeuners* moeten namelijk mee, die *zigeuners* moeten naar
Auschwitz'
De circusdirecteur loog dat ze nog zes voorstellingen moesten
spelen
en dat ze zijn hele orkest niet zomaar konden arresteren
'Oké,' zeiden de Duitsers, 'maar na die zes voorstellingen zijn ze voor
ons'

Na de vierde voorstelling kwam er een Stormbahnfuhrer langs,
dat is een hoge Duitse officier
Mijn Pappo wist zijn naam nog: Oberbuur
Die Stormbahnfuhrer zei tegen de directeur van Boltini:
'Die Sinti die moeten weg, alle negentien –
ze wachten de 6 voorstellingen niet af, ze komen ze morgen al
halen'

De volgende dag hebben de Duitsers de paarden meegenomen
De volgende dag hebben de Duitsers de woonwagens meegenomen
Maar niet mijn familie, die zaten er allang niet meer in, die waren
allang weg

Daarom was het belangrijk dat ze mobiel bleven
Daarom was het belangrijk dat ze bleven bewegen
Daarom was het belangrijk dat ze niet te veel op een plek waren

Mijn Pappo vertelde mij dat ze rondzwierven tot de oorlog over was
Mijn Pappo vertelde me ze de oorlog hebben overleefd, alle
negentien

‘Dat komt ook door de muziek,’ zei hij
De Stormbahnfuhrer vond het prachtig wat ze speelden

De muziek wordt harder

LOEWANA Mijn Pappo, dat betekent opa in onze taal,
Vertelde mij dat de Sinti anders waren dan de Joden
Op 8 mei 2022 werd er in Duitsland een beeld onthuld voor de
overleden
Sinti en Roma in de Tweede Wereldoorlog
Het is het eerste officiële beeld van de Sinti

Nu pas
Nu
Pas
We zijn nu zeventenzeventig jaar verder

In 2022 ging de voorstelling ‘De Jodensterren van Enschede’ in première in Enschede (regie: Renée Buys – productiehuis: Theatermakerij Enschede) . Een voorstelling vol verhalen over discriminatie, buiten de samenleving worden geplaatst, een stukje stof dat je leven kan veranderen en een Joodse textiel fabriek die deze sterren moest maken. De voorstelling werd gespeeld in De Museumfabriek in Enschede.

* **merktekens:** Tijdens de Tweede Wereldoorlog hielden de nazi's verschillende groepen mensen in hun concentratiekampen gevangen. Om deze snel van elkaar te kunnen onderscheiden, gebruikten ze een indeling met gekleurde stukken stof. De meest bekende daarvan is de gele ster, die voor Joodse mensen werd gebruikt. Er waren verschillende soorten ‘merktekens’, met elk een andere betekenis. Zo waren er driehoeken: rood, groen, blauw, paars, roze, zwart en bruin, en er was de omgekeerde rode driehoek. Meer lezen? Zie <https://www.oorlogsbronnen.nl/thema/Merktekens>.